

Пиер Клосовски (1905-2001) е роден в Париж, в артистично и аристократично семейство с полски произход. Детството му преминава сред художници и писатели, като особено важна се оказва близостта с Райнер-Мария Рилке и Андре Жид, който става негов настойник в лиця.

т р а н с в е р с а л и

Една от първите литературни смелости на младия Клосовски е съучастието с поета Пиер Жан Жув в превод на поезия от Хьолдерлин (1928 г.).

Запознава се с Жорж Батай, с когото оттам насетне го свързва дълбоко приятелство. Двамата са сред създателите на прочула се група, наречена Колеж по социология (1930 г.).

От 1935 г. Клосовски попада в парижкото Общество за психоанализа и публикува в неговото списание първия си текст по една тема, която занапред ще му бъде любима — маркиз дьо Саг. Психоанализата оставя деликатна следа върху цялото му творчество.

Подтикван именно от Батай, Клосовски се свързва с Андре Брьотон в групата „Контраатака“, а по-късно се включва в легендарното тайно общество и списание „Ацефал“.

През 1939 г. започва да изучава схоластика и теология — тръгва от Доминиканската семинария в Сен-Максимен и през перипетии стига до Католическия институт в Париж. Подобни смени на школи и конфесии са външният знак за тежката му персонална криза в този период.

След като стабилизира идеите си, Клосовски се връща от религиозното към „злобата на деня“ и светското и се включва в мрежата на френската антихитлеристка Съпротива.

През 1947 г. Пиер се жени за Дениз Мари Роберта, чиято фигура оттук нататък ще бележи незаличимо и съгубно прозата и артистичната му работа.

По същото време публикува книга, посветена на Сад, която поражда грандиозен скандал и го изтиква в бляскавия кръг на известността.

През 1950 г. излиза неговият пръв роман, който отразява религиозните му люшкания и отчетливо набелязва пътека за раждащия се европейски литературен постмодернизъм.

Но **най-забележителното му литературно творчество** са две произведения (включени и от Харолд Блум сред образците в книгата му *Западният канон*): *Законите на гостоприемството* (1954-1960), смятано за най-изтънчената и усложнена френска литературна еротика на ХХ век, и настоящият роман — *Бафомет* (1965), който получава трудната и мечтана от всеки френски автор Награда на критиката.

Пиер Кловески произвежда и теоретични текстове, най-забележителен сред които е томът с работи върху идеите на Ницше (1969). Сравним е по оригиналност и влияние с онези интерпретации на Ницше, които дължим на Мартин Хайдегер и Жил Делёз.

Сред забележителните културни приноси на Кловески са и преводите му от немски и латински — Вергилиевата *Енеида*, текстове на Тертулиан и Светоний, но и на Ницше, Бенямин, Витгенщайн, Хайдегер...

Клосовски работи и за киното, тъй като романите му съблязняват режисьорите. Но през 70-те години на ХХ в. се отказва от писането и се отдава почти изцяло на рисуване — прави „обширни композиции“, както сам нарича работите си с цветни моливи, често представящи собствените му литературни произведения; излага във Франция и по света с все по-утвърждаващата се репутация на художник.

Във всички свои амплета Клосовски остава безкрайно оригинален. Той отказва етикети като „писател“, „философ“, нарича себе си „маниак“ и наистина играе по множество културни „ръбове“ — на чувството за приличие, на езика, дори на комуникативността. Прави го чрез възхитителна смесица от еротика, теология и скандал.

В *Бафомет* Клосовски причудливо тълкува легендата за наказаните рицари тамплиери, но — в отвъдното. Под андрогинната форма на Бафомет — странно същество, исторически присъстващо в отколешни и често злокобни митологии (дали не става дума за друго име на дяволското?), се появява... Света Тереза Авилска! Под формата на мравояд и в трудна за определяне смес с император Фридрих Антихриста в сюжета се включва... Ницше! Това са само някои от „действащите лица“, доколкото тази дума е уместна за разказ, който се разгръща между „дихания“, напуснали телата си, разговарящи през библейски мотиви, теологични терзания, гностични идеи — при това странно пропити с еротика до перверзност. Грандиозната ерудиция на автора е впрегната в

забавна игра по границите на самото формиране/разпадане на литературното и на езика.

Морис Бланшо, един от най-мистериозните и големи литературни творци на ХХ век, казва, че *Бафомет* преобразява — със съдржаност и смях — легендата за тамплиерите и чрез нея, с барокова пищност, представя Ницшевата идея за вечното завръщане, което обаче става повече комично, отколкото трагично, подобно на ориенталска приказка. Романът като че създава нова, уникална литературна форма, в която се удръжат едно друго няколко типа говорене — присъщото на Сад, присъщото на Ницше и присъщото на теологията.

Мишел Фуко, забележителния френски мислител, на когото впрочем е посветен този роман, Кловски смята за най-добрия си интерпретатор. Според Фуко наличното в този роман подобие на „теория на духанията“ (т.е. на духовете на мъртвите) сплита в едно цяло безброй нишки, идващи от цялата западна философия, и успява — чрез мизансцена, чрез езика, чрез цялото функциониране на романа — пълно, мощно и оригинално да надмогне същата тази философия.

Читателят, който обича да експериментира, може да започне прочита на този роман с поясненията в края на книгата, написани от самия автор.

А. К.

пир Кловски

БАФ О М Е Т

I

пиер клосовски

БАФОМЕТ

превод от френски

Юлиан Жилиев

Pierre Klossowski
Le Vaphomet

© Éditions Mercure de France, 1965
All rights reserved.

Пиер Клосовски
БАФОМЕТ
роман

© Юлиан Жилев, *превод*
© Яна Левиева, *художник*
© Издателска къща **КС** – Критика и Хуманизъм, 2014
Всички права запазени.
ISBN 978 954 587 188 7

Culture

*With the support of the Culture
programme of the European Union*

Култура

*С подкрепата на Програма
„Култура“ на Европейския съюз*

Тази публикация отразява единствено възгледите на автора си и подкрепата на Европейската комисия не натоварва последната с отговорност за каквато и да било употреба на съдържащата се тук информация.

На Мишел Фуко

Валантин дьо Сен-Ви, господарката на Палансе, чиито земи се намираха в съседство със земите на командорството на тамплиерите, отдавна ламтеше за това процъфтяващо имение.

Братът на дядо ѝ по бащина линия, Жан, изпълнявайки обет след завръщането си от последния кръстоносен поход, бе дарил с лека ръка – още повече, че нямаше пряк наследник – две трети от земите си на Ордена на Храма. Тъй като условията на гарението му задължаваха братята рицари да осигуряват защитата на замъка Сен-Ви, заветан пък на племенничките му и оттогава наричан Палансе, от век и повече насам тамплиерите държаха *главното* имение, обработвано, разширявано и укрепвано от самите тях, а всички земи около съседния замък бяха преминали под юрисдикцията на Командора. Впрочем на сир дьо Палансе – също като на тъста му – въобще не бе му и хрумвало да оспорва от свое име това право, тъй като никога не бе живял в имението, получено като зестра. Но когато след смъртта на съпруга си самата мадам дьо Палансе

се върна в него, тя се почувства като заробена от тази противозаконна според нея протекция, каквато Храмът разпростираше върху земите ѝ.

12 Омъжена петнайсетгодишна за Юг дьо Палансе, тя не го дари с деца. Той бе убит в Куртре. Останала вдовица, господарка на огромни имоти, тя нито за миг не помисли за повторна женитба. Беше стройна, с приятен вид, но суха, студена и стисната. И ако междувременно бе осиновила своя възпитаник и племенник, съвсем младия сир дьо Бозеан, сирак, обезпечен с обширни владения, то бе само за да си осигури пожизнен доход и от тях.

Благодарение на познанствата си в двора, мадам дьо Палансе бе между малцината в кралството, които се досещаха за намеренията на Филип относно Ордена на тамплиерите.¹ В налудничавата си надежда да си възвърне направеното от брата на дядо ѝ дарение – и защото всъщност най-голям шанс да получи тази неприкосновена собственост на Църквата имаше съперничесият на тамплиерите Орден на йоанитите-хоспиталиери, – мадам дьо Палансе, с цел да договори евентуалната му секуларизация, се допита до Гийом дьо Ногаре.² Този зловец съветник на Филип веднага видя каква облага може да извлече от тази жена, готова от алчност на всичко.

---

¹ Става въпрос за Филип IV Хубави, започнал през есента на 1307 г. унищожаването на заплашително могъщия по онова време Орден на Храма, т.е. на тамплиерите; бел. пр.

² Юрист и съветник на Филип IV, пазител на кралския печат и предполагаемо – вдъхновителят на политиката на френския двор след 1306 г.; бел. пр.

Той лицемерно ѝ обеща връщане на имота, ако владенията на Ордена бъдат секвестрирани, или като компенсация, откупуване на земите на командорството в Сен-Ви, но при условие, че тя успее да му предостави доказателства за морала на Ордена, които да уличават тамплиерите и да са достатъчно годни да станат основа на бъдещо разследване.

След като по такъв начин узна каква ще е главната точка от обвинението, жертви на което трябваше да станат братята рицари, мадам дьо Палансе спря погледа си върху племенника си Ожие. Никаква привързаност не изпитваше към това красиво, едва четиринайсетгодишно дете – единствено правото на доход от имението на Бозеан я бе подтикнало към грижите, които видимо полагаше за възпитанието му. Но щом разбра, че за постигането на химеричните ѝ цели много можеше да зависи от възпитаника ѝ, внезапно го видя в дружа светлина: в този миг, при цялата ѝ загриженост, продукувана от собствения ѝ интерес, избраното средство за удовлетворяването му разпали у тази напълно безчувствена натура съвсем не закъсняла нежност, а порока. Тъй като имаше крайно смътна представа за това, кое би могло да е чудовищно – по онова време за такова се смяташе повече магьосничеството, отколкото сладострастието, – тя не предприе нищо, преди да се консултира с предпочитания от нея измежду двамата наставници на племенника ѝ. Първият, който беше капелан на Палансе, бургундски свещеник, потвърди по-късно, че вторият е

бил причина за всички последвали нещастия. Същият (за когото едни казват, че е немец и го наричат Валдхаузер, а други – че е сицилианец и го наричат Фра Силвано), вест както в астрологията, така и в лечебната ботаника, бил спечелил сляпото доверие на мадам дьо Палансе не само с предсказания, които се били сбъднали, но и с постъпки, които показвали ефикасността на познанията му: така например се говорело, че бил способен да възпроизведе от разстояние, в съзнанието на другите, образа на човек, когото е приспал; можел, подлагайки своя ученик на подобни опити, да упражнява неотразимо влияние върху него, младия Ожие.

Към своята леля и настойница – която никога досега не бе намирал за привлекателна, макар че надхвърляше четиридесетте – младият сир дьо Бозеан изпитваше, по щението на отскоро пробудените си сетива, една неспокойна страст, която неговата свенливост не му позволяваше да изрази другояче освен под формата на послушание и непоколебима преданост.

Възможно е липсата на симпатия у мадам дьо Палансе към племенника ѝ да е била неразличима за него от строгостта, каквато са изисквали тогава приличието и обичаят на онези сурови времена. Когато тя си даде сметка за твърде необикновената съблазън, която това дете, по думите на Фра Силвано, е способно да предизвика у други мъже – защото такова бе средството, загатнато от безсрамния Ногаре, – тя прецени, че е дошъл моментът да

скъси дистанцията и стана по-приветлива. Това бе достатъчно за момчето, наивно дебнещо многообещаващи ласки, за да се разгорещи във влюбеното си усърдие, и без повече да мисли, да възприеме поведението, което щяха да му предпишат да следва.

Твърди се също, че астрологът предрекъл на мадам дьо Палансе, че племенникът ѝ *никога* няма да достигне възрастта на мъж, както и че самата тя ще смени пола си. Тя горещо пожелала първото предсказание да се сбъдне, а второто изтъкувала в смисъл, че един ден ще бъде толкова всемогъща поради богатството си, че ще може да осуети всичко, което деверите ѝ биха предприели някога срещу нея. Само че когато тези предсказания действително се сбъднаха, тя вече не бе в състояние да потвърди това.

Силвано бе достатъчно хитър, за да започне най-напред да я разубеждава да тръгва по този път: „Знайте, мадам – каза ѝ той, – че всеки пророк е винаги измамник. Всичко, което ще изрече в преносен смисъл, от амбиция ще бъде прието буквално; ето защо отказът да се приеме буквално онова, което един измамник предвещава, го превръща в пророк.“

В тази късна епоха от съществуването на Светия орден – превърнал се по време на разцвета си в безлихвен заемодател, едновременно и странстващ, и уседнал, както и в кралски ковчежник – братята рицари, освен че разполагаха с оръженосци и братя

послушници, подчинени на монашеския устав, имаха право да приемат и млади благородници миряни на лична служба при себе си, за лов или за пътуванията си. И по такъв начин, колкото и противоречащ на първоначалния устав на Ордена да бе този обичай, институцията на пажовете постепенно бе навлязла в много командорства.

16 Сир Жак дьо Моле, Великият магистър на тамплиерите³, не си направи труда да го забрани, тъй като младежите, приемани дванайсет или тринайсетгодишни, след като навършеха възрастта да носят оръжие или ставаха кандидати за послушници и даваха обет, набавяйки по този начин необходимия брой рицари на Храма, или се връщаха към мирския живот. Но дори тогава, благодарение на установените връзки между братята рицари и пажовете им, се създаваше духовна солидарност между Ордена и немалко на брой големи васални фамилии. С постъпването си на служба юношите миряни се заклеваха в честта си при никакви обстоятелства да не разкриват нищо от онова, на което случайно биха могли да станат свидетели в лоно на братството.

Командорът на Сен-Ви просто търпеше този обичай в своята крепост, въпреки че спокойно можеше да го прекрати. Със скромен произход и строг морал, било от плахост, било от тактичност, или просто от почтеност, не дръзваше да

---

³ Последният Велик магистър (т.е. глава) на Ордена, изгорен жив на 13.10.1307 г. при унищожаването на тамплиерите; бел. пр.

се противопостави на най-големите сеньори сред братята под претекст, че той самият не желае да се ползва от тази практика; що се отнася до него, всъщност очакваше сгоден случай за реформа: ако някога станеше някакъв скандал от рода на тези, за които вече се разнасяха слухове, по-добре той да се припишеше на този чужд на монашеството обичай, отколкото задълго да останеха съмнения в първоначалния устав на Светия орден.

17

През 1307 година, няколко седмици преди Филип да заповяда арестуването на тамплиерите в цялото кралство, една незначителна по поводата си случка предизвика раздор в командорството в Сен-Ви.

Командорът, забелязвайки, че от два дни брат Ги, сир дьо Малвоази, не се появява на службите, нито на храненията, вече се чудеше на това, че споменатият брат рицар не само не бе помолил за разрешение да се уедини в килията си, ако някакво неразположение или друга причина го бяха принудили да направи това, но и че никой измежду братята рицари не знаеше или не бе пожелал да го уведоми относно укоримото поведение на въпросния брат. И ето че на третия ден след вечерня двама послушници му донесоха следното: в началото на седмицата, започнаха те, гореспоменатият брат дьо Малвоази и брат Лаур дьо Шансо се събрали в столовата на братята послушници, за да играят шах, и скоро на свидетелите станало ясно, доколкото от разстояние можели

да следят думите на споменатите рицари, че залогът на играта щял да е не някакъв скъп предмет или парична сума, а самият Ожие, младият сир дьо Бозеан, който бил на служба при брат Лаур. И чули как брат Лаур заявява на спечелилия рицар, че както се били уговорили, му отстъпва собствения си паж.

На гругия ден, тъй като младият сир Ожие закъснял да се представи на новия си господар, който го очаквал още от първия час на молитвата, на шестия час брат дьо Малвоази вече изгубил търпение, отишъл при брат Лаур и започнал да го обвинява, че не е удържал на думата си. Брат Лаур се опитал да го успокои, но брат дьо Малвоази, виждайки колко нехайно брат Лаур се отнася към една всъщност толкова своеволна постъпка, та благо да го упреква как поради тъй неуместен гняв не е присъствал на службите предишния ден и на общите хранения, кипнал още повече: заявил, че по време на една от неотдавнашните закуски сир Ожие, побуден от брат Лаур, му сипал някаква сънотворна напитка; нямало съмнение, че последният не го считал за достатъчно достоен да покровителства младия Бозеан в качеството му на оръженосец! И докато упорито искал удовлетворение за обидата, привлечени от виковете им и тупурдията, мнозина рицари наизлезли от съседните килии и поускали да се намесят. Брат дьо Малвоази веднага се оттеглил, обаче брат дьо Шансо се осведомил от неколцина какво междувременно е станало със сир дьо Бозеан, защото, според думите му, не се съмнявал, че ако детето е изпитвало

някакво нежелание да се включи в една толкова безобидна шега, то не би пропуснало да му го признае. Но после, след като напразно търсили сир дьо Бозеан навсякъде между трите защитни стени, споменатият брат Лаур малко след вечерня наредил да оседлаят коня му и оттогава не се били връщали в крепостта нито той, нито неговият оръженосец.

Тъкмо бе ударила камбаната, призоваваща да покрият огньовете, когато трети брат послушник настоятелно помоли да бъде изслушан от Командора в този късен час. Той заяви, че ден преди кавгата, малко след играта на шах, брат дьо Малвоази извикал младия сир дьо Бозеан и му заповядал да го последва в килията му; че споменатият Бозеан, който дотогава носел черно-бялото расо на пажовете на тамплиерите, се осмелил да възрази на същия този брат рицар, че не е на служба при него, и тъй като произхожда от род, по-знатен от рода на споменатия брат рицар, никога един Бозеан не би коленичил пред един Малвоази, освен по своя воля, но че, понеже знае, че е приятел на господаря му, любезно би откликнал в който и да било подобен случай, стига братът рицар учтиво да го помоли. Братът послушник добави, че преценил за по-благоразумно да се отдалечи – от страх да не би рицарят да го привика за свидетел на наглите думи на сир Ожие и да го задължи да му окаже съдействие, ако пожелае да излее яда си върху момчето, както обикновено се случвало с всички оръженосци и послушници, които му давали повод за недоволство. Но видял брат

дъо Малвоази крадешком да се озлежда; същият, вече сигурен, че е останал незабелязан в покритата алея, където се намирали двамата, се поклонил пред сир дъо Бозеан, и улавяйки десницата на момчето, я целунал със смирен вид, който братът послушник сметнал за престорен поради неуместността му. По-късно младият Бозеан се появявал на различни места из крепостта, облечен в ливреята с герба на Малвоази. Бил между виночерпците по време на вечерното хранене. Малко след вечерурие се появил на проходите на третата защитна стена под предлог, че трябва да отнесе съобщение от брат дъо Малвоази извън крепостта. Стражата, като го видяла на кон, но без разрешително от Командора, отказала да спусне подвижния мост. Вържени мъже го изтласкали зад първата защитна стена и младият Бозеан се развикал доста високо, че ще излезе по друг начин от този „храм на Мамона, в който принуждават човек да служи на двама господари“.

Командорът беше суров и ограничен човек, ала колкото невеж оставаше за отдавна разпространяваните из Оргена доктрини, придържайки се единствено към буквата на правилника, без никога да вниква в тайните, споделяни сред някои групи от братята, толкова се проявяваше като бдителен и лукав, следейки само за външните признаци, всеки път, когато ставаше въпрос за мълчаливо нарушаване на първоначалния устав.

Веднага щом Командорът завърши първото си разследване, въпреки че от този момент вече